

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 8C/50/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118216291
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Jaselský
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2020:8118216291.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom, JUDr. Jozefom Jaselským, v právnej veci žalobcov: 1/ Q. Q., K.. XX.X.XXXX, O. S. X, XXX XX V., X/ X. Q., K.. XX.XX.XXXX, O. S. X, XXX XX V., X/ Q. Q., K.. XX.XX.XXXX, O. W.É. XX, XXX XX V., X/ X.K. Q., K.. XX.XX.XXXX, O. Č. XX, XXX XX V., X/ B. Q.R., K.. XX.XX.XXXX, O. W. XX, XXX XX V., X/ X. Q., K.. XX.XX.XXXX, O. S. X, XXX XX V., X/ V. Q., K.. XX.XX.XXXX, O. S. X, XXX XX V., právne zastúpených: Mgr. Ľudovít Paulovič, advokát so sídlom M. Rázusa 19, 984 01 Lučenec, proti žalovanému: 1/. Y. B.W., K.. XX.XX.XXXX, O. Š.W. XXXX/X, XXX XX V., právne zastúpeného: JUDr. Jozef Tomko, advokát so sídlom Floriánova 2, 080 01 Prešov, 2/ KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Štefánikova 17, 811 05 Bratislava, IČO: 31 595 545, právne zastúpeného: JUDr. Felix Neupauer, advokát so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, 811 02 Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, takto

rozhodol:

I. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 10.000,- € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká druhému žalovanému povinnosť plniť.

II. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 8.000,- € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká druhému žalovanému povinnosť plniť.

III. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobcovi v 3. rade sumu 4.000,- € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká druhému žalovanému povinnosť plniť.

IV. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobcovi v 4. rade sumu 3.000,- € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká druhému žalovanému povinnosť plniť.

V. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobkyni v 5. rade sumu 3.000,- € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká druhému žalovanému povinnosť plniť.

VI. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobcovi v 6. rade sumu 3.000,- € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká druhému žalovanému povinnosť plniť.

VII. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í zaplatiť žalobcovi v 7. rade sumu 3.000,- € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, pričom v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká druhému žalovanému povinnosť plniť.

VIII. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a.

IX. Žalovaní v 1. a 2. rade sú p o v i n n í spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcom v 1. až 7. rade trovy konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobcovia 1/ až 7/ sa svojou žalobou doručenou súdu dňa 22.11.2018 domáhali voči žalovaným 1/ a 2/ rade náhrady nemajetkovej ujmy.

1.1 Žalobcovia svoju žalobu odôvodnili tým, že rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 13.2.2017 právoplatným dňa 13.2.2017, č.k. 33T/146/2016-241, bol žalovaný 1/ uznaný za iného z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 4 Trestného zákona, ktorého sa dopustil tým, že dňa 11.6.2016 v čase okolo 7:30 hod. potom, čo požil alkoholické nápoje s hladinou alkoholu najmenej 0,54 mg/l, čo predstavuje najmenej 1,13 promile viedol osobné motorové vozidlo značky Škoda Favorit 135 L, EČV: V.-XXXBO, po ceste III. triedy č. XXXX medzi obcami G. U. Ž. - P.O. smerom na Q., kde bola povolená najvyššia maximálna rýchlosť 90 km/h, túto prekročil o 17 km/h hodina, pričom na 5,9 kilometri pri prejazde pravotočivou zákrutou vedenie vozidla v dôsledku opitosti nezvládol, s vozidlom prešiel za pravú krajnicu na nespevnenú časť vozovky, kde s vozidlom dostal šmyk, v šmyku prešiel späť cez stredovú čiarku až ľavej krajnici narazil do priekopy a následne ľavou zadnou stranou v mieste zadných dverí do stromu, v dôsledku čoho spolujazdkyňa sediaci na zadnom sedadle vozidla, Q. Q., utrpela pomliaždenie a rozdrvenie mozgu pri polytraume, zranenia nezlučiteľné so životom, ktorým na mieste podľahla. Vyššie uvedeným konaním žalovaný v 1. rade spôsobil smrť nebohej Q. Q. a teda v dôsledku vyššie popísaného konania prišli žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ o svoju dcéru a žalobcovia 3/ až 7/ o svoju sestru. Úmrtím nebohej Q. Q. došlo k závažnému zásahu do práva žalobcov na ochranu osobnosti a teda do emocionálnej sféry pozostalých, pričom ujma ktorá im bola týmto zásahom spôsobená je nenapraviteľná neodstrániteľná a trvalá a bude ich sprevádzať celý život. V dôsledku protiprávneho konania žalovaného 1/ stratili navždy možnosť rozvíjať citové a rodinné väzby so svojou najbližšou rodinou. Neočakávaným, šokujúcim a náhlým úmrtím nebohej Q. nepochybne došlo k tak závažnému zásahu do práv na ochranu osobnosti pozostalých žalobcov spočívajúcim v zásadnom nezvratnom a trvalom obmedzení ich súkromného a rodinného života žiadna z morálnych foriem zadostučinenia nemôže byť namieste.

1.2 Motorové vozidlo, ktoré v čase dopravnej nehody viedol žalovaný 1/ bolo v čase vzniku nemajetkovej ujmy pozostalých žalobcov povinne zmluvne poistené u žalovaného 2/ a to poistnou zmluvou č. 6809873831. Povinnosť nahradiť spôsobenú škodu a nemajetkovú ujmu má teda nielen žalovaný 1/, ale aj žalovaný 2/ ako poisťovateľ. Pozostalí žalobcovia majú pritom podľa § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej aj len „zákon o PZP“) právo domáhať sa náhrady priamo aj proti žalovanému 2/ ako poisťovateľovi.

2. Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení zo dňa 14.12.2018 navrhol žalobu zamietnuť, nakoľko nárok žalobcov v celom rozsahu neuznáva a považuje ho za neoprávnený a bez právneho základu, nakoľko žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaným subjektom vo veciach náhrady nemajetkovej ujmy, a keby aj bol, nie je povinný takéto nároky hradiť z titulu absencie priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou, a uplatnený nárok je vo vzťahu k žalovanému 2/ zároveň premičaný.

2.1 Žalovaný 1/ uviedol, že právo na náhradu škody a právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby podľa platnej právnej úpravy predstavujú dve celkom samostatné práva, ktoré sú podmienené rôznou sférou ochrany zabezpečovanej Občianskym zákonníkom. Za škodu, resp. skutočnú škodu nemožno považovať aj nemajetkovú ujmu oceneľnú peniazmi, lebo ak by to tak bolo, potom by ustanovenie § 442 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej aj len „OZ“) bolo nadbytočné, keďže nemajetkovú ujmu v peniazoch by bolo možné uhrádzať už podľa § 442 ods. 1 OZ.

2.2 Žalovaný 2/ ďalej poukázal, že poistnou udalosťou je dopravná nehoda a zásah do osobnostných práv žalobcov mal nastať v dôsledku reakcie na následky tejto dopravnej nehody, a preto neexistuje vo vzťahu k žalobcom a uplatňovanej nemajetkovej ujme priama príčinná súvislosť s poistnou udalosťou ako takou v zmysle § 5 ods. 1 písm. h) Zákona o PZP. Ujmu, ktorú utrpeli rodinní príslušníci, treba ako takú považovať za nepriamy následok nehody. Aj toto je dôkazom toho, že úmyslom zákonodarcu pri koncipovaní zákona o PZP nebolo krytie iných ako výlučne škodových nárokov. Aj v prípade teoretického akceptovania premisy, že pod škodu na zdraví je možné extenzívnym výkladom zahŕňať aj nemajetkovú

ujmu pozostalých, je potom poisťiteľ, priamo zo Zákona o PZP de facto aj de iure oslobodený od povinnosti plniť za poisteného škodu (nemajetkovú ujmu), a to práve z dôvodu absencie priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou, kde žalobcovia sú vo výsledku až sekundárnou obeťou dopravnej nehody.

2.3 Žalovaný 2/ tiež zdôraznil, že pokiaľ je pojem nemajetková ujma užšou kategóriou škody (na zdraví), a to v dôsledku výlučne vývoja judikatúry, nie je žiadny legitímny dôvod na to, aby sa aj tento nárok ako škoda nepremlčieval, t.j. v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe, ako koniec koncov predpokladá aj sám Zákon o PZP v § 15 ods. 2. Z týchto dôvodov Žalovaný 2/ vzniesol voči uplatnenému nároku námietku premlčania, keďže ku vzniku „škody“ došlo dňa 11.6.2016, a k podaniu žaloby až dňa 22.11.2018, t.j. po uplynutí subjektívnej dvojročnej premlčacej doby.

3. Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení k žalobe zo dňa 24.2.2020 uviedol, že sa nechce zbaviť zodpovednosti za smrť Q. Q.. V trestnom konaní prijal trest, ktorý si ktorý aj vykonal. Žalovaný 1/ nesúhlasil s podanou žalobou predovšetkým namietal premlčanie z dôvodu ako ho uviedol žalovaný 2/. Súčasne uviedol, že nebohá nebola vo vozidle, s ktorým havaroval, pripútaná bezpečnostným pásom, čo mohlo mať vplyv na jej zranenia, ktorým podľahla. Taktiež nesúhlasil s výškou nemajetkovej ujmy, ktorá je pre neho neprimeraná, nakoľko nemá majetok a jeho príjem je teraz len na úrovni minimálnej mzdy.

4. Žalobcovia na pojednávaní uviedli, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť dňom teda nasledujúcim po úmrtí blízkej osoby a uplynie v lehote troch rokov. Ustanovenie § 15 ods. 2 zákona o PZP hovorí o tom, že voči poisťovateľovi sa nárok premlčuje rovnako ako voči škodcovi, alebo teda osobe ktorá škodu zavinila a preto máme za to, že v danom prípade nie je možný právny dualizmus tak, že by sa nárok premlčoval voči škodcovi v trojročnej a voči poisťovateľovi v dvojročnej premlčacej dobe.

5. Žalovaný 1/ na pojednávaní uviedol, že v pracuje, býva u svojich rodičov, pričom je slobodný a bezdetný. Je vyučený v odbore kuchár-čaišník.

6. Žalovaný 2/ na pojednávaní uviedol, že poškodená, napriek tomu, že pravdepodobne mala vedomosť o tom, že žalovaný 1/ požil alkohol, nasadla do vozidla, ktoré šoféroval.

7. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobcov, ako aj svedkov a tiež listinnými dôkazmi (spis Okresného súdu Prešov sp. zn. 33T/146/2016) ako aj ostatným spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

7.1 Z úmrtného listu vedeného v knihe úmrtí matričného úradu Š. O. vo zväzku X, Y. XXXX, W. XX, V.. Č.. X súd zistil, že Q. Q., K.. X.X.XXXX, zomrela dňa XX.X.XXXX.

7.2 Z rodných listov súd zistil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú rodičia Q.Y. Q. a žalobcovia 3/ - 7/ sú súrodenci nebohej.

7.3 Rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 13.2.2017 právoplatným dňa 13.2.2017, č.k. 33T/146/2016-241, bol žalovaný 1/ uznaný za vinného z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 4 Trestného zákona, ktorého sa dopustil tým, že dňa 11.6.2016 v čase okolo 7:30 hod. potom, čo požil alkoholické nápoje s hladinou alkoholu najmenej 0,54 mg/l, čo predstavuje najmenej 1,13 promile viedol osobné motorové vozidlo značky Škoda Favorit 135 L, EČV: V-XXXBO, po ceste III. triedy č. XXXX medzi obcami G. U. Ž. - P. smerom na Q., kde bola povolená najvyššia maximálna rýchlosť 90 km/h, túto prekročil o 17 km/h hodina, pričom na 5,9 kilometri pri prejazde pravotočivou zákrutou vedenie vozidla v dôsledku opitosti nezvládol, s vozidlom prešiel za pravú krajnicu na nespevnenú časť vozovky, kde s vozidlom dostal šmyk, v šmyku prešiel späť cez stredovú čiarku až ľavej krajnici narazil do priekopy a následne ľavou zadnou stranou v mieste zadných dverí do stromu, v dôsledku čoho spolujazdkyňa sediaci na zadnom sedadle vozidla, Q. Q., nar. X.X.XXXX, utrpela pomliaždenie a rozdrvenie mozgu pri polytraume, zranenia nezlučiteľné so životom, ktorým na mieste podľahla.

7.4 V konaní nebolo sporné, že žalovaný 1/ rade mal v čase dopravnej nehody uzavreté povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla so žalovaným 2/.

7.5 Z výsluchu žalobkyne 1/ súd zistil, že so smrťou dcéry sa nevie zmieriť, pociťuje prázdno, stále jej chýba a spomína na ňu. Bola veselej povahy. Príčinou jej úmrtia možným bolo aj to, že sa dostala do nesprávnej partie, od ktorej sa občas vrátila pod vplyvom alkoholu, pričom žalovaný 1/ bol jej kamarátom. Často bola mimo domu a chodila aj poza školu. Ako rodičia jej pomáhali čo sa dalo a takisto ona pomáhala im. Umývala riad, chodila na nákup, a pomáhala manželovi, ktorý je pripútaný na invalidný vozík. V čase smrti bývala u nich, neštudovala, avšak rozmyšľala o tom, že si dokončí učňovkou. Spolu s ňou bývali v jednej domácnosti aj žalobcovia 6/ a 7/. Jej smrťou sa zhoršil aj zdravotný stav žalobcovi 3/. Po nehode sa zdôverovala svojej susede H. Z.. Žalovaný 1/ sa jej ospravedlnil formou listu.

7.6 Z výsluchu žalobcu 2/ súd zistil, že s dcérou mal veľmi dobrý vzťah a pomáhala mu. S dcérou hrával karty a takisto spolu už čili krížovky. Odbornú pomoc nevyhľadal, avšak pre manželku to bolo ťažké, psychicky sa zrútila a žalobkyňa 5/, s ktorou mala nebohá veľmi dobrý vzťah, zabezpečila pre jeho manželku diazepam. On ako aj manželka komunikovali po smrti dcéry s jeho sestrami.

7.7 Z výsluchu žalobcu 3/ súd zistil, že so sestrou bol takmer každý deň. Trpí paranoidnou schizofréniou a jej strata vo vzala, kvôli čomu sa dostal na psychiatriu. Žalobkyňa 1/ bola zdeptaná, ostatným súrodencom je smutno a prídu aj slzy, keď si naň spomenú. Sestriných kamarátom nepoznal, okrem tých čo bývali v bloku, nakoľko von spolu nechodili.

7.8 Z výsluchu žalobcu 4/ súd zistil, že nebohá bola v rodine obľúbená a najviac jej smrť zasiahla rodičov, ale taktiež aj jej súrodencov. V čase smrti už nebýval u rodičov. So sestrou mal dobrý vzťah a stretávali sa či už, keď prišiel na návštevu alebo na chalupu. Dohováral jej, nakoľko vedel, že je v problémovej partii. Q. bola obľúbená, avšak ovplyvniteľná. Vplyv partia sa prejavovalo v tom, že rebelovala, no napriek tomu doma pomáhala.

7.9 Z výsluchu žalobkyne 5/ súd zistil, že so sestrou veľmi dobre vychádzala a brávala ju často so sebou na nákupy a výlety a k tetám na návštevu, avšak po jej odchode za prácou do zahraničia sa začali sa problémy, keď sa dala dokopy s partiou z bloku a začalo záškoláctvo. Žalovaného 1/ a druhú partiu nepoznala. Naposledy sa porozprávala so sestrou deň pred smrťou kedy ju presvedčala o tom, aby si dokončila školu, s čím aj súhlasila. So sestrou nebývala v spoločnej domácnosti no telefonovali si asi tak 2-krát do týždňa a posielali si sms správy. Smrť Q. najťažšie postihla rodičov.

7.10 Z výsluchu žalobcu 6/ súd zistil, že so sestrou mala bežný súrodenecký vzťah, počúvali spolu hudbu, pozerali telenovely, hrali na počítači karty. Jej smrť bral tak, ako by mu odtrhli ruku.

7.11 Z výsluchu žalobcu 7/ súd zistil, že so sestrou malo veľmi blízky vzťah, nakoľko boli dvaja najmladší členovia rodiny a väčšinu času trávili spolu, avšak postupom času, keď mal iné aktivity tak tento vzťah nebol tak intenzívny. Mal vedomosť o tom ako sa určí a ako sa správa, ako aj o tom, že pedagógovia jej venovali osobitnú pozornosť, najmä kvôli vymeškávaniu vyučovania. Jej strata sa najviac dotkla v deň jej smrti, kedy bol identifikovať telo. Smrť Q. najviac postihla žalobkyňu 1/, s ktorou trávil v tej dobe najviac času. Takisto sa to dotklo aj žalobcu 2/, len to nedával najavo. Taktiež sa to dotklo žalobcu 3/, ktorý je viac emocionálnejší ako ostatní súrodenci, ktorí sme to dusili v sebe.

7.12 Z výsluchu svedkyne, V. W., súd zistil, že bola kamarátkou a bývalou susedkou nebohej, a uviedla, že Q. bola tichšej povahy, nikdy sa jej nesťažovala, že by mala nejaký problém so svojou rodinou, či už s rodičmi, alebo súrodencami. Najsilnejší vzťah podľa mala asi so svojím otcom. Po nehode sa rozprávala so žalobkyňou 1/, ktorá jej hovorila, že všetci nechápu, čo sa vlastne stalo a trápilo ich to.

7.13 Z výsluchu svedka, kamaráta nebohej z bloku, Y. Z.É., súd zistil, že mala veľmi dobrý vzťah s rodičmi, pomáhala tak mame, tak aj otcovi. S nebohou sa stretával skoro každý deň. Po nehode sa stretával s rodinou nebohej, chodil k nim na kávu, pričom mu rozprávali, že im veľmi chýba dcéra a videl, že jej stratu zle znášajú. Na cintorín chodieval asi dvakrát do mesiaca so žalobcom 4/. Q.Á. kamarátom, s ktorými bola v ten večer nepozná.

7.14 Z výsluchu svedkyne, H. Z., súd zistil, že býva v rovnakom vchode ako rodina nebohej. Q. poznala a chodila k nim na návštevu, najmä ku synovi Y.. Q. bola zo začiatku utiahnutá, nevie do akej partie sa dostala. K rodičom a súrodencom mala veľmi dobrý vzťah. Rodina na ňu pri rozhovore stále spomína. Žalobkyňa 1/ má stále slzy v očiach a za nebohú dcéru dáva slúžiť zádušné omše.

7.15 Z výsluchu svedkyne, tety nebohej, Q. Z., súd zistil, že Q. k nej chodila skypovať s jej sestrou, žalobkyňou 5/, pričom sa rozprávali hodiny. S rodinou mala s nimi dobrý vzťah. Občas sa so súrodencami pohádala, avšak nebolo to niečo, čo by vybočovalo z noriem. Otcovi po tom, čo prestal chodiť pomáhať a trávila s ním čas. Švagriná si poplače, keď sa o Q. rozprávajú. Aj keď ostatní súrodenci to možno nedajú na sebe vedieť, trápia sa aj oni.

7.16 Z lekárskej správy psychiatricky, MUDr. Ruslany Hvizdošovej, súd zistil, že žalobca 4/ je u nej liečený od júla 2013 po tom, čo bol hospitalizovaný pre akútnu psychózu. Žalobca trpí chronickou paranoídnou schizofréniou. Po smrť sestry výrazne zasiahla do jeho duševného zdravia a bolo nutné opakovanie upravovať medikáciu, no napriek tomu pretrvávajú reziduá.

7.17 Z výsluchu žalovaného 1/ v trestnom konaní dňa 29.6.2016 súd zistil, že nebohá Q. Q. bola pred nehodou pripútaná bezpečnostným pásom.

7.18 Z výsluchu svedka, O. H., v trestnom konaní súd zistil, že žalovaný 1/ je jeho veľmi dobrý kamarát. Ďalej uviedol, že so žalovaným 1/ dňa 10.6.2016 grilovali na chatke. Žalovaný 1/ piť nechcel, no potom ho svedok prehovoril a napil sa asi tak dvakrát z fľaše. Potom šli po Q. Q., s ktorou tiež pili, žalovaný 1/ už nechcel, ale ešte raz sa napil. Bolo to niekedy pred polnocou. Neskôr žalovaný užil kvapky, keďže mu bolo zle.

8. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd právne uzatvára:

Podľa ustanovenia článku 8 odseku 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných práv a slobôd, publikovaného pod č. 209/1992 Zb., každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Z ustanovenia článku 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach publikovaného pod č. 120/1976 Zb. vyplýva, že nikto nesmie byť vystavený svojvoľnému zasahovaniu do súkromného života, rodiny, domova alebo korešpondencie a každý má právo na zákonnú ochranu proti takým zásahom alebo útokom.

Podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 15 Občianskeho zákonníka, po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jeho osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

Podľa § 15 zákona č. 381/2001 Z.z., náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať. Na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila.

9. Osobnosť, ktorá je chránená prostredníctvom všeobecného osobnostného práva, v prípade, ak došlo k zásahu do tohto práva, má možnosť využiť právne prostriedky ochrany osobnosti, ktoré sú exemplifikatívne uvedené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka. Prichádzajú do úvahy pokiaľ hrozí alebo je spôsobená ujma v osobnostnej nemajetkovej sfére a majú rôznu povahu. Ktoré z týchto právnych prostriedkov príslušná fyzická osoba na ochranu svojej osobnosti uplatní, bude závislé v prvom rade na jej vôli ovplyvnenej predovšetkým intenzitou a povahou protiprávneho zásahu. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorej je úmrtie blízkej osoby zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Realizácia tejto ochrany je vo výlučnom záujme osôb, ktoré sú v takom úzkom vzťahu k postihnutej fyzickej osobe, že ochrana integrity jeho osobnosti aj po jeho smrti (takzvaná postmortálna ochrana) je ich osobným záujmom. Ide o najbližších príbuzných a to manžel a deti, ak ich niet, o rodičov (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 17.2.2011 sp. zn. 5 Cdo 265/2009).

10. Strata blízkej osoby je nenapraviteľná, nereparovateľná. Tým je splnená požiadavka § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, teda právo žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nezdá byť dostačujúce v prípade smrti blízkej osoby v dôsledku konania inej osoby.

11. Základ nároku voči žalovanému 1/, ktorého zodpovednosť za smrť Q. Q. bola ustálená právoplatným rozsudkom v trestnom konaní, je nepochybne daný. Žalovaný 1/ svojím konaním zasiahol jednak do osobnostných práv zomrelej, konkrétne do jej práva na život, no zároveň zasiahol do osobnostných práv príbuzných po zomrelej a to konkrétne do ich práva na súkromný a rodinný život. Tým je daná aj príčinná súvislosť medzi konaním žalovaného 1/ a vznikom nemajetkovej ujmy u žalobcov.

12. Súd sa následne zaoberal námietkou žalovaného 2/, že v tomto konaní nie je daná jeho pasívna vecná legitímácia. Žalovaný 2/ mal za to, že nie je pasívne vecne legitimovaný. Poukázala pritom na rozhodnutia NS SR a to sp. zn. 4 Cdo 168/2009 zo dňa 20.4.2011, sp. zn. 3 Cdo 176/2012 zo dňa 26.9.2013, v zmysle ktorých povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu je krytá výlučne škoda a nie nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv poškodených osôb. S týmto právnym názorom žalovaného 2/ však súd nesúhlasí. S použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody na zdraví“ v ust. § 4 a § 15 ods. 1 Zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Takáto náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia. V tejto súvislosti súd poukazuje na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ č. C-22/12 (Haasová), v ktorom bol zaujatý záver, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla. Týmto vnútroštátnym právom je práve Občiansky zákonník, ktorý v ust. § 11 a § 13 priznáva nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia blízkej osoby. Aj keď nie je daná jednotnosť rozhodovania súdov v uvedenej právnej veci, súd vychádzal z rozhodovacej činnosti, ustálenej Krajským súdom v Prešove, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky a novšej judikatúry Najvyššieho súdu SR. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 474/2016, zo dňa 17.8.2016, kde sa konštatuje: Ústavný súd dodáva, že k uvedenému záveru dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu, spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a súčasne zohľadňujúc zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby, vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, ako aj aplikujúc extenzívny výklad pojmu náhrada škody. Podľa uznesenia Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 645/2015, zo dňa 16.12.2015 vo svetle eurokonformného výkladu ustanovenia § 4 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení potom platí, že náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu, spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku a preto žalovaný 2/ ako poisťovateľ zodpovednosti za škodu je pasívne vecne legitimovaný subjektom, ktorému na základe § 15 ods. 1 veta prvá Zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení vznikla povinnosť uhradiť škodu žalobcom. Rovnako je potrebné poukázať aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 366/2016, zo dňa 16. októbra 2016 z ktorého vyplýva vo vzťahu k pasívnej vecnej legitímácii žalovaného 2/ rovnaký právny záver, ako aj na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 666//2016, zo dňa

11. októbra 2016 o potrebe implementácie eurokomfortného výkladu pojmu škoda. Na záver je potrebné upriamiť pozornosť, že podľa publikovaného rozhodnutia NS SR pod č. R 61/2018 škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. Na základe vyššie uvedených rozhodnutí, súd mal v tomto konaní za preukázanú aj pasívnu vecnú legitimitáciu žalovaného 2/, nakoľko nebolo sporné, že žalovaný 1/ mal uzatvorené povinné zmluvné poistenie so žalovaným 2/.

13. Súd sa taktiež zaoberal námietkou žalovaných 1/ a 2/ o premlčaní nároku žalobcov. Pokiaľ ide o otázku premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, súdna prax je v tejto otázke nejednotná. Podľa rozhodnutia NS ČR sp. zn. 30 Cdo 792/2007 z 28.6.2007 je právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka nepremlčateľným nárokom. Naopak v zmysle rozsudku NS SR sp. zn. 278/2007 z 1.11.2008 je uvedené právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje v 3 ročnej premlčacej dobe. V danom prípade k usmrteniu dcéry resp. sestry žalobcov došlo dňa 11.6.2016, pričom žaloba bola voči žalovaným podaná dňa 22.11.2018, t.j. v rámci doby 3 rokov, a preto ak aj súd vychádza z predpokladu, že uvedené právo sa premlčuje, je potrebné považovať uvedenú námietku žalovaných za nedôvodnú. Súd nesúhlasí s názorom žalovaného 2/ o tom, že nárok žalobcov uplynul v subjektívnej dvojročnej premlčacej dobe, nakoľko predmetom konania nie je nárok na náhradu škody ako vyslovene majetkovej ujmy. Okrem toho ten istý a nedeliteľný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa voči poisťovateľovi nemôže premlčovať v inej premlčacej dobe ako vo žalovanému 1/.

14. K samotnej výške náhrady nemajetkovej ujmy súd uvádza, že pri svojom rozhodovaní sa riadil nasledujúcimi úvahami: Výška náhrady nemajetkovej ujmy závisí od úvahy súdu, pričom je podľa ustanovenia § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka potrebné zohľadniť závažnosť vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo. Závažnosť ujmy v rodinnom živote, v súkromnom živote a v citovom prežívaní žalobcov možno posudzovať len z objektívnych hľadísk, pretože nie je reálne možno a empiricky presne zistiť, kto a ako prežíva smrť blízkej osoby a do akej miery ho táto udalosť zasiahla v citovej oblasti a ako rýchlo a akým spôsobom je schopný sa s touto udalosťou vyrovnáť alebo čiastočne zmieriť. Je veľmi ťažké sa vžiť do situácie rodičov, ktorí všetko prežívali so svojim dieťaťom, o ktorého jedného dňa nečakane prišli, resp. do vžiť sa do situácie súrodencov.

15. Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy nemôže nikdy nahradiť stratu blízkej osoby. Jej úlohou je len blízky kompenzovať, resp. zmieriť veľmi negatívne zážitky. Jedná sa o primeranú, nie úplnú náhradu, keď zásah do rodinného a súkromného života žalobcov sa objektívne nedá vyčíslieť. Nemajetková ujmy slúži na zmiernenie následkov citovej ujmy, ktorú žalobcovia utrpeli. Súd však považuje za potrebné uviesť, že výška tejto náhrady nemôže slúžiť ako nástroj pomsty voči osobe, ktorá túto bolesť žalobcom spôsobila. Súd zdôrazňuje, že zároveň nemôže slúžiť ani ako nástroj obohatenia sa, ani ako nástroj na ekonomickú likvidáciu škodcu.

16. V našom právnom systéme nie je vôbec upravená výška náhrady nemajetkovej ujmy. Je to vecou úvahy sudcu, ktorý prejednáva a rozhoduje tú, ktorú konkrétnu vec. Je dôležité povedať, že súd je toho názoru, že žiadna finančná suma nemôže blízky odčiniť stratu najbližšej osoby.

17. Súd porovnával okolité krajiny, konkrétne v rámci Európskej únie. Súd porovnal Českú republiku, s ktorou Slovenská republika zdieľala v minulosti rovnaké právne normy, upravujúce náhradu nemajetkovej ujmy. V Českej republike boli zavedené, no neskôr boli zrušené, paušálne náhrady nemajetkovej ujmy, ktoré za smrť manžela a deti sa priznávalo 240.000 Kč. Súd pri svojom rozhodovaní ďalej vychádzal a porovnával aj úpravu v zák. č. 215/1996 Z.z o odškodňovaní obetí násilných trestných činov, kde v § 5 ods. 1 tohto zákona je uvedené, že ak bola trestným činom spôsobená smrť blízkej osoby, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume 50 násobku minimálnej mzdy. Ďalším dôležitým ukazovateľom pre rozhodnutie súdu o výške náhrady nemajetkovej ujmy bolo rozhodnutie Okresného súdu Považská Bystrica, sp. zn. 6C/51/2014, zo dňa 13.11.2014 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 17Co/243/2015 zo dňa 22.3.2016, v ktorom bolo priznané zadostučinenie za stratu syna pri dopravnej nehode vo výške 10.000,- € a pre plnoletého brata suma vo výške 5.000,- €.

18. Súd z výpovedí žalobcov zistil, že všetci s nebohú udržiavali dobré vzťahy. Súd z tohto dôvodu tak považoval za dôvodné priznať žalobkyni 1/, ako rodičovi usmrtenej osoby, náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- €, ktorú považoval za adekvátnu s prihliadnutím na ich veľmi dobré vzťahy, na čas ktorý spolu prežili, ako aj na to, ako sa strata dcéry podpísala na psychickom stave žalobkyne 1/, čo vyplynulo z výpovedi žalobkyne 5/ ako aj svedkov. Vo vzťahu k žalobcovi 2/, ktorý stratu dieťaťa neprežíval tak ako manželka, avšak nenávratne prišiel o pomoc dcéry vzhľadom na jeho zdravotné postihnutie, súd považoval za dôvodné priznať náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 8.000,- €. Žalobca 3/, na ktorom sa strata súrodenca taktiež podpísala na zhoršení jeho psychického stavu, čo mal súd preukázané z lekárskej správy jeho ošetrojúcej lekárky - psychiatričky, súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4.000,- €. O vzťahu žalobcu 3/ k nebohej svedčí aj skutočnosť, že pravidelne navštevuje jej hrob. Žalovanému 4/ súd priznal náhradu vo výške 2.000,- €, nakoľko v čase smrti Q.Y. už nebýval u rodičov, pričom ich vzťah nebol taký intenzívny ako napr. so žalobkyňou 5/, ktorá taktiež v čase smrti Q. nebývala s ňou v spoločnej domácnosti. Žalovanému 6/ priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000,- € vzhľadom na ich vekovú blízkosť a spoločné záujmy. Žalovanému 7/ súd priznal nemajetkovú ujmu vo výške 3.000,- € s prihliadnutím na skutočnosť, že jeho ujma je zvýraznená tým, že telo svojej nebohej sestry bol po nehode identifikovať.

19. Skutočnosť, že sa nebohá dostala do problémovej partie nemá vplyv na to, ako jej stratu prežívali a prežívajú jej blízke osoby, ktoré s nebohú Q. mali dobré vzťahy, a teda táto skutočnosť je pre rozhodnutie súdu irelevantná.

20. Pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy však boli zohľadnené aj okolnosti nehody, t.j. hrubé porušenie pravidiel cestnej premávky zo strany žalovaného 1/ rade, ktorý dopravnú nehodu spôsobil pod vplyvom alkoholu a jazdou s vyššou ako povolenou rýchlosťou. V trestnom a ani civilnom konaní nebolo preukázané, že nebohá nasadla do vozidla s vedomím, že žalovaný 1/ ako vodič požil alkoholické nápoje, resp. že by priamo videla žalovaného 1/ konzumovať alkohol. Nevyplýva to z výpovede svedka Q. Z., ale ani z výpovede O. H.. Rovnako zo strany žalovaných nebolo preukázané, že by nebohá sama núpala žalovaného 1/ vypiť si. Žalovaný 2/ teda neunesol dôkazné bremeno svojho tvrdenia, že nebohá bola priamym svedkom intoxikácie žalovaného 1/ alkoholickým nápojom, pričom pri preukázaní tejto skutočnosti nemožno vychádzať iba z tej domnienky, že nebohá žalovaného poznala a stretávala sa s ním.

21. Pri stanovení výšky náhrady tejto nemajetkovej ujmy súd zároveň vychádzal z možností a majetkových pomerov škodcu, t.j. žalovaného v 1/, a teda prihliadal na skutočnosť, že je vyučený v odbore kuchár-čaišník, pričom po výkone trestu sa zamestnal iba prednedávnom.

22. Súd zároveň nezaviazal žalovaných solidárne zaplatiť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy. Vychádzal pritom z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 18/2016 zo dňa 22. júna 2016, kde súd konštatoval, že sa nejedná o prípad pasívnej solidarity a z tohto dôvodu vo výroku svojho rozhodnutia uviedol, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu poskytnutého plnenia povinnosť druhého žalovaného.

23. Súd zamietol návrh žalovaného 1/ na doplnenie dokazovania výsluchom svedka, Branislava Imricha, nakoľko súd vykonal dokazovanie oboznámením s jeho výpovede v trestnom konaní a navyše sám žalovaný 1/ v trestnom konaní v rámci svojej výpovede dňa 29.6.2016 uviedol, že Q. Q. bola pripútaná bezpečnostným pásom.

24. O trovách konania súd rozhodol v súlade s § 255 ods. 2 CSP. Súd vychádzal z toho, že Civilný sporový poriadok nemá obdobné ustanovenia, ako bolo ustanovenie § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Zásadu úspechu vo veci je potrebné uplatniť aj na konania, ktorých výška závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Nemožno zaťažiť žalobcu procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu na základe úvahy súdu, či znaleckého posudku. Vhodným riešením sa javí rozhodnutie o tom, že jednotliví žalobcovia majú právo na plnú náhradu trov konania, avšak iba z prisúdenej sumy, nie zo žalovanej. Priznanie plnej náhrady trov konania z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu úspechu vo veci, keďže ten sa skúma, čo do právneho základu a nie čo do výšky priznaného nároku (Veľký komentár Števcík a spol., Nakladateľství C. H. Beck). Keďže výška plnenia v časti náhrady škody na zdraví závisela od znaleckého dokazovania a samotná výška náhrady nemajetkovej ujmy od úvahy súdu, z tohto dôvodu súd mal za to, že je dôvodné žalobcom 1/ až 7/

priznať plnú náhradu trov konania, avšak iba z prisúdenej sumy tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne, v troch, vyhotoveniach.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 C.s.p.) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinná strana dobrovoľne nespĺní, čo jej ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnená strana môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov.